

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Grubba (przewodniczący)

SSN Małgorzata Gierszon

SSN Kazimierz Klugiewicz (sprawozdawca)

w sprawie **P. E.**,
oskarżonego z art. 286 § 1 k.k. i in.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu
w dniu 16 października 2024 r.,
skargi prokuratora
na wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie
z dnia 6 czerwca 2024 r., sygn. akt II AKa 61/24,
uchylający wyrok Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp.
z dnia 4 grudnia 2023 r., sygn. akt II K 143/23
i przekazujący sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania,

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Apelacyjnemu w Szczecinie do ponownego rozpoznania w
postępowaniu odwoławczym.**

[J.J.]

Małgorzata Gierszon

Jerzy Grubba

Kazimierz Klugiewicz

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. z dnia 4 grudnia 2023 r., sygn. akt II K 143/23, P. E. został uznany za winnego tego, że w okresie od 17 października 2013 roku do dnia 31 października 2013 roku w W. i innych miejscowościach, działając w wykonaniu z góry powziętego zamiaru osiągnięcia korzyści majątkowej oraz wspólnie i w porozumieniu z i innymi osobami, w celu uzyskania na własne dane personalne ale z przeznaczeniem dla innych osób, ze Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej w W. kredytu numer [...] w kwocie 950000 złotych, przedłożył wraz z wnioskiem o udzielenie kredytu poświadczające nieprawdę zaświadczenie o zatrudnieniu i wysokości osiąganych dochodów w C. sp. z o.o. z siedzibą we W.1. ul. K. na stanowisku dyrektora generalnego ze średnim miesięcznym wynagrodzeniem w kwocie 27000 złotych, umowę o pracę z tym podmiotem i operat szacunkowy, na podstawie którego został sporządzony akt notarialny dotyczący ustanowienia hipoteki na nieruchomości gruntowej niezabudowanej położonej w miejscowości S., gmina B., powiat [...], działki numer [...] i [...], o łącznej powierzchni 43200 m², stanowiącej zabezpieczenie ww. kredytu, której wartość została znacznie zawyżona na podstawie poświadczającego nieprawdę operatu szacunkowego, które to dokumenty miały istotne znaczenie dla uzyskania tego kredytu, czym wprowadził SKOK, w W. w błąd, zarówno co do własnej zdolności kredytowej, jak i tożsamości osób na rzecz których faktycznie udzielony został kredyt i co do zamiaru spłaty kredytu, w wyniku czego zawarto umowę kredytu numer [...], a uzyskaną sumę kredytu przekazano innym osobom, czym doprowadził SKOK w W. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem o znacznej wartości, w kwocie 950000 złotych, przy czym czynu tego dopuścił się będąc uprzednio skazanym wyrokiem Sądu Rejonowego II Wydział Kamy w D. z dnia 09 sierpnia 2005 roku, sygn. akt [...], za umyślne przestępstwo podobne określone w art. 288 § 1 k.k., na karę łączną 2 lat pozbawienia wolności, którą to karę łączną odbywał w okresie od dnia 14.01.2010 roku do dnia 14.01.2012 roku, tj. występku z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zb. z art. 297 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., za który – na podstawie art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 37b

k.k. w zw. z art. 33 § 2 k.k. – wymierzono mu kary 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę 6 miesięcy ograniczenia wolności, połączonej z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w rozmiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym oraz wymierzono mu karę grzywny w wysokości 20 stawek dziennych przyjmując, iż jedna stawka dzienna wynosi 10 złotych.

Od tego wyroku apelację wniósł obrońca oskarżonego, który – podnosząc zarzuty naruszenia przepisów prawa materialnego (art. 286 § 1 k.k.; art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 297 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.) oraz obrazy przepisów postępowania, mającą wpływ na treść rozstrzygnięcia (art. 335 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 343 § 6 i 7 k.p.k.; art. 2 § 2 k.p.k. w zw. z art. 2 § 1 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 335 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 343 § 6 i 7 k.p.k.; art. 4 k.p.k. w zw. z art. 5 § 1 i § 2 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. w zw. z art. 335 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 343 § 6 i 7 k.p.k.) – wniósł o uniewinnienie oskarżonego od zarzucanego mu czynu, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie wyrokiem z dnia 6 czerwca 2024 r., sygn. akt II AKa 61/24, uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu w Gorzowie Wlkp. do ponownego rozpoznania

Na wyrok Sądu drugiej instancji skargę wniósł prokurator, który zaskarżając ww. orzeczenie w całości, na niekorzyść oskarżonego, podniósł zarzut naruszenia art. 437 § 2 k.p.k., polegającego na uchyleniu wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. z dnia 4 grudnia 2023 roku, sygn. II K 143/23 i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania ze względu na stwierdzenie konieczności przeprowadzenia przewodu sądowego w całości, podczas gdy w realiach sprawy taka przesłanka przekazania sprawy do ponownego rozpoznania nie zachodzi, albowiem Sąd I instancji w sposób wyczerpujący przeprowadził postępowanie, wydając wyrok skazujący oskarżonego w trybie konsensualnym, w ramach dobrowolnego poddania się karze, bez przeprowadzenia pełnego postępowania dowodowego.

Wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje.

Skarga zasługuje na uwzględnienie, albowiem zasadnie wskazano w niej na obrazę art. 437 § 2 k.p.k. przez Sąd odwoławczy.

Podstawą wydania orzeczenia kasatoryjnego przez Sąd odwoławczy było uznanie, że w sprawie zachodzi potrzeba przeprowadzenia przewodu sądowego na nowo w całości (s. 7 uzasadnienia wyroku Sądu *ad quem*). Jak wskazuje się w orzecznictwie: „konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości, o której mowa w art. 437 § 2 zdanie drugie *in fine* k.p.k., jako powód uchylenia przez sąd odwoławczy zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, zachodzi wówczas, gdy orzekający sąd pierwszej instancji naruszył przepisy prawa procesowego, co skutkowało, w realiach sprawy, nierzetelnością prowadzonego postępowania sądowego, uzasadniającą potrzebę powtórzenia (przeprowadzenia na nowo) wszystkich czynności procesowych składających się na przewód sądowy w sądzie pierwszej instancji” (*uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2019 r., I KZP 3/19, OSNKW 2019/6/31, LEX nr 2664394*; zob. też: *wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2021 r., V KS 2/21, LEX nr 3156170*). „W razie stwierdzenia konkretnych treściowych braków części dowodów osobowych i nieosobowych, Sąd II instancji był zarówno uprawniony, jak i zobowiązany do tego, by czynności dowodowe autonomicznie przeprowadzić, skoro aktualnie obowiązujące regulacje postępowania odwoławczego, w tym wynikające z art. 452 k.p.k., wskazują na znaczne możliwości orzekania reformatoryjnego sądu odwoławczego, także w oparciu o dowody przeprowadzone wyłącznie w tej fazie postępowania. Zmiana wyroku sądu I instancji, także zresztą utrzymanie go w mocy, wykluczona jest jedynie wówczas, gdyby w postępowaniu odwoławczym należało przeprowadzić przewód sądowy w całości, a więc przeprowadzić wszystkie dowody na nowo” (*wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 2022 r., I KS 3/22, LEX nr 3392041*; zob. też *np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2022 r., I KS 15/22, LEX nr 3409763*).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt realiów procesowych niniejszej sprawy należy stwierdzić, że Sąd odwoławczy, dokonując weryfikacji oceny dowodów i wyprowadzonych na tej podstawie ustaleń faktycznych przez Sąd pierwszej instancji, wyraził wątpliwość co do roli oskarżonego w zarzucanym mu oszustwie, świadomości co do wysokości zaciągniętego zobowiązania oraz tego, kto

uiścił część rat kredytu. Nic jednak nie stało na przeszkodzie, aby Sąd Apelacyjny uzupełniając przesłuchał P. E. i dokonał ostatecznej weryfikacji oceny dowodów. Niezrozumiałe są wątpliwości Sądu, czy oskarżony w pełni zrozumiał stawiany mu zarzut, jak i skutki skazania za ten czyn. P. E. sam wnioskował o skazanie w trybie konsensualnym, aprobując zaproponowany mu wymiar kary (k. 484), był obecny na posiedzeniu w przedmiocie skazania bez przeprowadzenia rozprawy, na którym podtrzymał wniosek o skazanie w tym trybie po odczytaniu mu wniosku prokuratora (k. 533), co biorąc pod uwagę jego wcześniejsze, liczne sprawy karne, wskazane w karcie karnej (20 pozycji, k. 601-602), ujawnionej zresztą przez Sąd odwoławczy na rozprawie apelacyjnej, powinno czynić oczywistym kwestię świadomości prawnej oskarżonego w zakresie jego sytuacji procesowej i konsekwencji wyrażanych oświadczeń woli. Rzeczą oczywistą jest, że sądy przy ocenie lub weryfikacji oceny zgromadzonych w sprawie dowodów nie mogą wykazywać się naiwnością, która nie przystoi organom wymiaru sprawiedliwości.

Jeśli zaś chodzi o wyrażoną wątpliwość co do potencjalnej roli w przestępstwie A. P. – Kierownika Działu Klientów Strategicznych i Analiz SKOK W., to kwestia ta pozostaje poza granicami aktu oskarżenia, w którym oskarżono jedynie P. E. . Pamiętać też należy, że zgodnie z art. 447 § 5 k.p.k., podstawą apelacji nie mogą być zarzuty określone w art. 438 pkt 3 i 4 k.p.k., związane z treścią zawartego porozumienia, o którym mowa m.in. w art. 343 k.p.k. Zresztą jeśli chodzi o posiedzenie w przedmiocie rozpoznania wniosku, o którym mowa w art. 335 § 2 k.p.k., to niezrozumiałe jest zarzucanie przez Sąd odwoławczemu niezawnioskowania przez prokuratora żadnych dowodów, skoro na posiedzeniu dowodów nie przeprowadza się. Przepis art. 92 k.p.k. nie przewiduje bowiem żadnych szczególnych wymogów co do sposobu przeprowadzenia dowodów na posiedzeniu, gdyż mówi o okolicznościach ujawnionych w postępowaniu, a nie na posiedzeniu, przy czym „ujawnienie” na posiedzeniu w znaczeniu tego przepisu to poznanie dowodów przez sędziów na podstawie lektury akt sprawy. Dlatego też odnośnie do sposobu przeprowadzenia dowodów na posiedzeniu można mówić o dowodzeniu niesformalizowanym (swobodnym). Sąd, orzekając na posiedzeniu, opiera się na dowodach zgromadzonych w aktach sprawy w całości (poznanie okoliczności mających znaczenie dla rozstrzygnięcia odbywa się na podstawie

lektury akt sprawy), gdyż formalnie postępowania dowodowego się nie prowadzi, a zatem orzekając na posiedzeniu sąd nie wydaje również postanowienia o dopuszczeniu dowodu z akt sprawy, mających stanowić podstawę orzeczenia (zob. M. Kurowski, w: *Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz aktualizowany*, red. D. Świecki, LEX/el. 2023, teza 9 do art. 92 k.p.k.; J. Skorupka, w: *Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz do art. 1-166*, red. R.A. Stefański, S. Zabłocki, Warszawa 2017, teza 5 do art. 92 k.p.k.).

W sprawie nie zachodziła zatem potrzeba przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego w całości, na co zresztą wskazuje również treść uzasadnienia zaskarżonego wyroku, w którym pod koniec odnoszenia się do zarzutów apelacyjnych obrońcy oskarżonego stwierdzono, że: „podniesione wyżej wątpliwości jednoznacznie pokazują, że postępowanie dowodowe w niniejszej sprawie jest niepełne” (s. 5 uzasadnienia). W rozpoznawanej sprawie doszło więc do naruszenia przez Sąd odwoławczy art. 437 § 2 k.p.k., co implikowało konieczność uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi Apelacyjnego w Szczecinie do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym, w którym Sąd ten – ponownie rozpoznając wniesioną apelację – będzie miał na uwadze potencjalną potrzebę przeprowadzenia czynności dowodowych na rozprawie odwoławczej.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.

[J.J.]

[ał]

Małgorzata Gierszon Jerzy Grubba Kazimierz Klugiewicz